

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie ze skargi J. M. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa B. K. i P. K.

przeciwko J. M.

o zapłatę, zakończonej wyrokiem zaocznym Sądu Okręgowego w W. z dnia 30 lipca 2002 r., sygn. akt III C (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 lipca 2008 r., zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 6 marca 2008 r., sygn. akt VI ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny na skutek apelacji powodów, postanowieniem z dnia 6 marca 2008 r. w pkt 1 sprostował zaskarżone orzeczenie a w pkt 2 uchylił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 26 kwietnia 2007 r. III C (...), i odrzucił skargę pozwanego o wznowienie postępowania.

Ustalił, że wyrokiem zaocznym z dnia 30 lipca 2002 r. III C (...) Sąd Okręgowy w W. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 124 282 zł tytułem wynagrodzenia za zaprojektowanie i aranżację wnętrza lokalu pozwanego.

Na skutek skargi o wznowienie pozwanego z dnia 3 grudnia 2002 r. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2003 r. wznowił postępowanie w tej sprawie, a następnie wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2007 r. uchylił wyrok zaoczny i oddalił

powództwo. Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiło ustalenie, że wartość prac została przez strony uzgodniona po rozpoczęciu robót i kwota ta została powodom zapłacona.

Sąd Apelacyjny wskazał, że wobec powiązania zarzutów skierowanych do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, z regulacją zakreślającą podstawy wznowienia postępowania, na podstawie art. 380 k.p.c., poddał kontroli orzeczenie w przedmiocie dopuszczalności wznowienia.

Podkreślił, że dopóki otwarta jest droga zaskarżenia orzeczenia zwykłym środkiem odwoławczym wznowienie postępowania nie wchodzi w rachubę, a zatem dokąd istnieją przesłanki do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego skarga taka jest wykluczona. Oceniał, że na wskazany w pozwie adres zamieszkania pozwanego prawidłowo został doręczony odpis pozwu wraz z wezwaniem na termin rozprawy przez awizo i w związku z tym istniały podstawy do wydania wyroku zaocznego. W sprawie nie zachodziła więc, potrzeba ani konieczność ustalania innych adresów pozwanego, jak nietrafnie założył Sąd Okręgowy. Samo zameldowanie nie przesądza o miejscu zamieszkania w rozumieniu prawa cywilnego, stąd też zobowiązanie powodów do przedłożenia aktualnego zaświadczenia o zameldowaniu pozwanego, zwłaszcza przy braku wątpliwości co do adresu wynikającego z pozwu, nie było uzasadnione.

Niedoręczenie wyroku zaocznego z dnia 30 lipca 2002 r., na adres ul. M. mieszkanie (...), lecz na adres ul. N. mieszkanie (...) w W., pod którym pozwany nie zamieszkiwał, spowodowało to, że nie zachodziły podstawy do stwierdzenia jego prawomocności. W takich warunkach nie biegł pozwanemu termin do złożenia sprzeciwu, a więc przedwczesne było stwierdzenie, że przedmiotowy wyrok uprawomocnił się. Wadliwe przyjęcie przez Sąd, że wyrok zaoczny został pozwanemu prawidłowo doręczony, nie powoduje jego uprawomocnienia się (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1988 r., III CRN 90/88 LEX nr 8874). Skoro wyrok zaoczny nie był prawomocny, a skarga o wznowienie wpłynęła w terminie otwartym do złożenia sprzeciwu to, jako niedopuszczalna na gruncie art. 399 k.p.c. podlegała odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Pozwany w zażaleniu dotyczącym pkt 2 zaskarżonego postanowienia, opartym na naruszeniu art. 380 k.p.c., 378 § 1 k.p.c., art. 363 § 1 k.p.c., art. 399 § 1 k.p.c. w zw. z art. 410 k.p.c., art. 344 § 1 k.p.c. w zw. z art. 343 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 386 § 3 k.p.c. a także art. 45 Konstytucji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powodowie zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego z dnia 26 kwietnia 2007 r. podnieśli w apelacji zarzuty obrazy prawa procesowego: art. 233 § 1 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., 412 k.p.c. i materialnego: art. 65 § 1 i 2 k.c., 628 § 1 k.c. oraz art. 6 k.c. Wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi o wznowienie postępowania. W apelacji powodowie nie zakwestionowali postanowienia z dnia 14 kwietnia 2003 r. wznowiającego postępowanie w sprawie, ani nie wnieśli o jego tzw. „uprzednią kontrolę” na podstawie art. 380 k.p.c.

Postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie wznowienia postępowania, nie będąc orzeczeniem zaskarżalnym, należy do kategorii postanowień objętych hipotezą art. 380 k.p.c. i może być zwalczane przez stronę w apelacji od orzeczenia zapadłego na skutek wznowienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 1998 r., II CKN 32/98, Prok. i Pr. 1999, nr 9, s. 3). Badanie na podstawie art. 380 k.p.c. przy rozpoznawaniu apelacji prawidłowości orzeczenia o dopuszczalności wznowienia jest dopuszczalne, niemniej warunkiem takiej kontroli niezaskarżalnego postanowienia, które miało wpływ na wynik sprawy, jest zamieszczenie w środku odwoławczym stosownego wniosku (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 2004 r., III CZ 71/04 niepublikowane i z dnia 15 stycznia 2001 r., I PZ 85/00, OSNP 2002 nr 19, poz. 464). Gdy w sprawie występuje profesjonalny pełnomocnik wniosek powinien być jednoznacznie sformułowany, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom przez niego wnoszonym treści wprost w nich niewyrażonych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2005 r., II CZ 197/04 z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06, niepublikowane). Skoro powodowie takiego wniosku nie zawarli to trafny był zarzut obrazy art. 380 k.p.c. i już z tego względu zaskarżone orzeczenie nie mogło się ostać.

Rozważanie dopuszczalności wznowienia to problematyka prawa procesowego. Brak zarzutów w apelacji dotyczących dopuszczalności wznowienia wyłączał możliwość badania przez Sąd Apelacyjny z urzędu tej kwestii. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (BSN 2008, nr 1, s. 13) sąd drugiej instancji rozpoznając apelację nie jest związany zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, natomiast wiążą go zarzuty dotyczące prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Nie można było więc także odeprzeć zarzutu naruszenia przez Sad Apelacyjny art. 378 § 1 k.p.c.

Powodowie w pozwie wskazali jako miejsce zamieszkania pozwanego 00-000 J. ul. M. m. (...) i na ten adres został wysłany odpis pozwu i zawiadomienie o pierwszej rozprawie wyznaczonej na dzień 17 czerwca 2002 r. Przesyłka ta została doręczona zgodnie z wtedy obowiązującymi przepisami w sposób zastępczy, tj. przez tzw. jednorazowe awizo. Wprawdzie sąd nie miał obowiązku w tym stanie faktycznym ustalać miejsca zameldowania pozwanego i nie przesądza ono o miejscu zamieszkania danej osoby w rozumieniu prawa cywilnego, niemniej to powodowie w piśmie procesowym z dnia 25 czerwca 2002 r. jednoznacznie wskazali, że stałym miejscem zamieszkania pozwanego jest W. ul. N. m. (...). W tym stanie rzeczy Sąd prawidłowo przesłał ponownie odpis pozwu i zawiadomienie o rozprawie wyznaczonej na dzień 16 lipca 2002 r. na ten adres. Także i ta przesyłka została doręczona prawidłowo przez jednorazowe awizo z dniem 17 lipca 2002 r. Takie doręczenie nie wyklucza wykazania, że w rzeczywistości adresat nie mieszkał pod wskazanym adresem (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1973 r., I CZ 157/72, OSNCP 1973, nr 12, poz. 215).

Pozwany został pozbawiony możliwości działania albowiem brak było podstawy do wydania wyroku zaocznego, wobec naruszenia dyspozycji normy zawartej w art. 341 k.p.c. Ponieważ w dniu 16 lipca 2002 r Sąd nie dysponował dowodem doręczenia zawiadomienia o tej rozprawie mógł zastrzec wydanie wyroku zaocznego w terminie dwóch tygodni. W takiej sytuacji wydanie wyroku zaocznego byłoby możliwe gdyby dowód doręczenia, który nadszedł wskazywał, że doręczenie przesyłki nastąpiło zgodnie z wymaganiami zawartymi w art. 149 § 2 k.p.c., tj. co najmniej na tydzień przed rozprawą bądź w terminie skróconym przez przewodniczącego do trzech dni. W omawianym przypadku przesyłka została doręczona w dniu 17 lipca 2002 r., a więc dzień po rozprawie zaocznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 1974 r., III CRN 411/73, OSNC 1975, nr 2, poz. 34).

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.